

Beskæftigelsesministeriet
Ved Stranden 8
1061 København K

Sendt til yol@star.dk; jvr@star.dk; jhpe@bm.dk; ceht@bm.dk;
cki@bm.dk og bm@bm.dk

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 3269 8888
MOBIL 91325632
SINL@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

DOK. NR. 21/03593-2

5. JANUAR 2022

HØRINGSSVAR TIL LOVFORSLAG OM ÆNDRING AF BARSELSLOVEN (INDFØRELSE AF ØREMÆRKET FORÆLDREORLOV, LIGEDELING AF RETTEN TIL BARSELSDAGPENGE OG RET TIL OVERDRAGELSE AF BARSELSDAGPENGE TIL SOCIALE FORÆLDRE OG NÆRTSTÅENDE FAMILIEMEDLEMMER M.V.)

Beskæftigelsesministeriet har ved e-mail af 8. december 2021 anmodet om Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til udkast til lovforslag om ændring af barselsloven (indførelse af øremærket forældreorlov, lighedeling af retten til barselsdagpenge og ret til overdragelse af barselsdagpenge til sociale forældre og nærtstående familiemedlemmer m.v.).

Instituttet finder det særdeles positivt, at regeringen – med gennemførelsen af orlovsdirektivet 2019/1158 af 20. juni 2019 om balance mellem arbejdsliv og privatliv for forældre og omsorgspersoner – vil indføre mere ligestillede orlovsrettigheder til forældre med en ny 24-24 orlovsmode. Instituttet finder det desuden særdeles positivt, at regeringen med lovudkastet indtænker både soloforældre og LGBTI+-familier i den nye orlovsmode, og at der med lovudkastet lægges op til, at aftalepartierne bliver indkaldt til møde om tre år med henblik på at gøre status over, hvorledes orlovsmodellen er blevet anvendt i Danmark. Det bemærkes, at der er tale om et område, som er i bevægelse og samtidig afhængig af udviklingen på arbejdsmarkedet, i overenskomsterne og i de enkelte familiers tilrettelæggelse af orlov fremadrettet. På sigt kan ændringer i lovudkastets orlovsmode derfor være relevant.

LOVUDKASTETS INDHOLD

Lovudkastets overordnede rammer indebærer, at der indføres rettigheder, så moren får en særlig graviditetsorlov på fire uger inden fødslen. Efter fødslen får forældrene hver især 11 øremærkede uger og

13 overførbare uger. Denne 24-24 orlovsmodel vil være med til at skabe mere ligestilling mellem mænd og kvinder i familien og på arbejdsmarkedet. Lovudkastet indeholder desuden regler, som inkluderer soloforældre og sociale forældre i den nye orlovsmodel. Dels ved at sikre, at soloforældre får mulighed for at få ekstra ni ugers orlov efter fødslen, og dels ved, at sociale forældre kan få del i de 13 overførbare uger, samt ved, at nærtstående familiemedlemmer til soloforældre kan få del i de 13 overførbare uger.

GENERELLE BEMÆRKNINGER TIL LOVUDKASTET

I Danmark afholder mødre langt størstedelen af orloven i forbindelse med et barns fødsel. Ifølge tal fra Danmarks Statistik tager fædre i gennemsnit 34 dages orlov, mens mødre tager ca. 10 måneder.¹ Sammenligner man med vores nordiske naboer, ligger danske fædre helt i bunden. Den skæve fordeling af orloven mellem forældrene har konsekvenser for både fædres muligheder for at knytte sig til deres små børn og tage del i omsorgsforpligtelserne i hjemmet og mødrenes muligheder for reintegration på arbejdsmarkedet. Det er derfor vigtigt at få skabt mere ligestilling for fædre i hjemmet og mødre på arbejdsmarkedet.

Instituttet har i 2020 udgivet en rapport, hvor vi anbefaler en ligestillingsfremmende reform af barselsreglerne i forbindelse med implementeringen af orlovsdirektivet.² Anbefalingerne indeholder ikke en konkret model, men en række principper for, hvordan man kan udforme barselsreglerne på en ligestillingsfremmende måde med mest mulig selvbestemmelse til forældrene og samtidig inklusion af flere familieformer.

Instituttet finder det særdeles positivt, at regeringen med implementeringen af det nye orlovsdirektiv reformerer barselsreglerne i Danmark på en måde, der sikrer mere ligestilling mellem kønnene, mest mulig selvbestemmelse og samtidig inkluderer flere familieformer.

SPECIFIKKE BEMÆRKNINGER TIL LOVUDKASTET

Instituttet anser det for positivt, at der med lovudkastet lægges op til at indføre mere ligestillede orlovsrettigheder til forældrene med en 24-24

---

¹ Danmarks Statistik: <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyheder-analyser-publ/nyt/NytHtml?cid=45470>

² Institut for Menneskerettigheder: Mere ligestilling i de danske barselsregler (2020). Tilgængelig via: <https://menneskeret.dk/sites/menneskeret.dk/files/media/document/Mere%20ligestilling%20i%20de%20danske%20barselsregler%20tilg%C3%A6ngelig.pdf>

orlovsmode. Det er dog relevant at overveje, om lovudkastet kunne styrkes yderligere.

Selvstændige og ledige ydelsesmodtagere er ikke omfattet

Ministeriet fremhæver i lovudkastet, at selvstændige og ledige ydelsesmodtagere ikke er omfattet af den del af lovudkastet, som sikrer hver forældre en ret til ni ugers øremærket orlov. Baggrunden herfor er ifølge ministeriet, at orlovsdirektivets krav om ni ugers øremærket orlov alene omfatter lønmodtagere. Der er derfor tale om en minimumsimplementering af orlovsdirektivet. Ministeriet har ikke i lovbemærkningerne anført forhold, der gør det særlig relevant netop at undtage disse grupper fra de ni ugers øremærket orlov.

Selvstændige og ledige ydelsesmodtagere udgør en ikke uvæsentlig del af arbejdsmarkedet i Danmark. Instituttet finder, at lovudkastets formål om at skabe mere ligestilling af orlovsrettigheder og skabe ligestilling mellem mænd og kvinder på arbejdsmarkedet og i familien bliver væsentligt indskrænket, hvis man undtager forældre, som er selvstændige eller ledige ydelsesmodtagere, fra de foreslåede regler om ni ugers øremærket orlov.

De ni ugers øremærket orlov er det element i lovudkastets nye orlovsmode, som må forventes at have den største ligestillingsmæssige effekt. Øremærkningen skaber et incitament til, at forælderen (fx faren) vil tage mere orlov med sit barn, idet den øremærket orlov bortfalder, hvis den ikke afholdes. Ved at fjerne dette incitament – øremærkningen – fra gruppen af selvstændige og ledige ydelsesmodtagere, må det forventes, at denne gruppe vil overføre hele eller dele af orloven til den anden forælder.

På den måde vil de forældre (fx fædre), som er selvstændige eller ledige ydelsesmodtagere have to øremærkede uger og 22 overførbare uger efter fødslen, hvor sidstnævnte kan overføres til den anden forælder (fx moren). I disse familier vil moren samlet set kunne opnå i alt 46 uger (24+22) efter fødslen, samtidig med at faren ender på blot to øremærkede uger efter fødslen. En sådan tilrettelæggelse af orloven svarer til de nugældende barselsregler. For selvstændige og ledige ydelsesmodtagere kan vi derfor ende med status quo.

Tal fra Danmarks Statistik³ viser, at i 2019 tog fædre, der er selvstændige i gennemsnit 16 dages orlov med barseldagpenge, mens fædre, der er lønmodtagere indenfor den offentlige og private sektor, i gennemsnit tog mellem 30 og 56 dages orlov med barseldagpenge.

3

Tallene viser, at gruppen af selvstændige har en mere skæv fordeling af orloven mellem forældrene sammenlignet med gruppen af lønmodtagere.

Instituttet finder det problematisk, at væsentlige grupper på arbejdsmarkedet som fx de selvstændige, ikke bliver omfattet af denne del af lovudkastet om de ni ugers øremærket orlov, og dermed ikke vil få gavn af de ligestillingsmæssige effekter om at skabe mere ligestilling mellem mænd og kvinder i familien og på arbejdsmarkedet. Ved at udvide målgruppen vil man generelt set fremme mænds ligestilling i familien og kvinders reintegration arbejdsmarkedet. Instituttet bemærker, at det forhold, at selvstændige og ledige ydelsesmodtagere, ikke er omfattet af orlovsdirektivets ret til ni ugers øremærket orlov, ikke er til hinder for, at regeringen vælger at lade gruppen være omfattet.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at regeringen sikrer, at selvstændige og ledige ydelsesmodtagere også omfattes af lovudkastets orlovsmode om ni ugers øremærket orlov, så denne gruppe får gavn af de ligestillingsmæssige effekter om at skabe mere ligestilling mellem mænd og kvinder i familien og på arbejdsmarkedet.

Formidling af den nye orlovsmode

Af lovudkastet fremgår, at den nye orlovsmode kommer til at indeholde en lang række orlovsstyper, fx graviditetsorlov, barselorlov, pligtorlov, øremærket orlov for lønmodtagere, fædre- og medmoderorlov og overførbare forældreorlov. Sammenlignes med de nugældende barselsregler, vil lovudkastet samlet set ikke betyde færre orlovsstyper og dermed ikke mere simple eller forenklede regler.

Instituttets rapport fra 2020 viser, at 42 % af respondenterne er enige i, at de nugældende barselsregler er komplekse og i sig selv udgør en barriere for en mere ligelig fordeling af orloven mellem forældrene.⁴

Instituttet bemærker, at kommende forældre kan få svært ved at gennemskue, hvilke rettigheder, som er knyttet til orlovsstyperne i lovudkastet. Derudover kan det også være vanskeligt at gennemskue, hvilke afholdelsestidspunkter, som er knyttet til orlovsstyperne.

---

⁴ Institut for Menneskerettigheder: Mere ligestilling i de danske barselsregler (2020). Tilgængelig via: <https://menneskeret.dk/sites/menneskeret.dk/files/media/document/Mere%20ligestilling%20i%20de%20danske%20barselsregler%20tilg%C3%A6ngelig.pdf>

Instituttet anbefaler, at der afsættes midler til at sikre en let gennemskuelig og brugervenlig formidling af lovudkastets nye orlovsmode, så kommende forældre får den nødvendige og tilstrækkelige viden om deres orlovsrettigheder. Der kan findes inspiration hertil i det norske barselorlovsplanlægningsværktøj via [Foreldrepengeplanlegger - www.nav.no](http://www.nav.no).

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at regeringen sikrer, at der afsættes midler til at sikre en brugervenlig formidling af lovudkastets nye orlovsmode, så kommende forældre har den nødvendige viden og overblik over deres orlovsrettigheder.

Kønsneutrale regler

Det fremgår af lovudkastet, at termerne "mor" og "far" bibeholdes i den nye orlovsmode.

Instituttet anbefaler i vores rapport fra 2020⁵, at det vil være til gavn for de forskellige familieformer som eksisterer i dag, at reglerne ikke fastholdes i termerne "mor", "far" og "medmor", men at reglerne kønsneutraliseres til gavn for flest mulige familieformer.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Beskæftigelsesministeriet gør lovudkastet køns neutralt, så det i højere grad omfatter de forskellige familieformer, som findes i dag, fx ved at ændre terminologien "mor" til "den fødende forælder" og "far/medmor" til "den ikke-fødende forælder".

Der henvises til ministeriets j.nr. 2021-10705.

Med venlig hilsen

Morten Emmerik Wøldike

TEAMLEDER

---

⁵ Institut for Menneskerettigheder: Mere ligestilling i de danske barselsregler (2020). Tilgængelig via: <https://menneskeret.dk/sites/menneskeret.dk/files/media/document/Mere%20ligestilling%20i%20de%20danske%20barselsregler%20tilg%C3%A6ngelig.pdf>